

Voor een nieuw perspectief

Laat iedereen vrij, maar niemand vallen.

Inhoud

Voorwoord	4
Inleiding	5
Stad en rand	6
De groei van de stad	7
Wonen en woonruimte	8
Bereikbaarheid	8
Wijken	9
De binnenstad	9
Cultureel erfgoed	9
Omgevingsvisie	10
Groen, schoon en circulair	11
Energie	12
Een groene gezonde stad	12
Schoner verkeer en vervoer	13
Circulariteit	13
Sociale opgaven en preventie	14
Positieve gezondheid	15
Preventie	15
Gezonde leefstijl	15
Opgroeien	16
Sociale Basis	16
Ondersteuning	17
Wonen en zorg voor kwetsbare groepen	17
Sociaal wijkteam	18
Regierol gemeente	18
Kansen en democratie	19
Onderwijs	20
Kansen door werk en inkomen	20
Armoede en schulden	21
Democratische vernieuwing en inwonersparticipatie	21
Samenwerking in regio, land en Europa	22
Bruisende, ondernemende stad	23
Voorzieningen	24
Kunst en cultuur	24
Studentenleven	25
Sport en bewegen	25
Start-ups, scale-ups en maatschappelijk ondernemen	26

Vrijheid en bescherming	27
Positieve veiligheid	28
Ondermijning, criminaliteit en radicalisering	28
Inclusiviteit	29
Middelengebruik	29
Digitale transformatie	30
Brede welvaart als doel, gezonde gemeentefinanciën als basis	31
Verantwoording	32

Voorwoord

Zwolle staat voor een schaa sprong. Naar verwachting groeit de stad tot wel een kwart, van 130.000 inwoners nu naar 160.000 tot 180.000 inwoners in 2040. Die groei gaat gepaard met grote natuur-, klimaat, woning- en sociale opgaven. D66 wil die groei faciliteren en goed begeleiden zodat Zwolle ook in de toekomst een fijne stad is om te wonen en te werken. Een stad met rust en ruimte, maar waar je ook levendigheid en stedelijke voorzieningen vindt en kunt genieten van kunst, cultuur, evenementen en horeca. Bruisend en verrassend. Zwolle heeft dat allemaal binnen handbereik en is daarin de afgelopen jaren gegroeid. Ik zie dat op veel plekken. Ook vanuit Holtenbroek waar ik met mijn gezin woon.

Die fijne stad blijven, betekent voor D66 sturen op kwaliteit. Het moet nog beter worden dan het nu al is. Wat ons betreft profiteert iedereen van de groei. Niet langer is het korte termijn economische belang leidend, maar zijn onze maatschappelijke waarden dat. Onze gezondheid, de natuur, een goed klimaat en sociale verbinding vormen de basis voor een goede toekomst.

We maken daarom duidelijk keuzes. De klimaatcrisis en energietransitie zijn prioriteit. Groeien kan alleen als er energieneutraal en circulair wordt gebouwd. Met minder gebruik van grondstoffen en minder afval. Hergebruiken is de standaard. Ook willen we natuurwaarden en biodiversiteit versterken en de luchtkwaliteit verbeteren. Door de openbare ruimte slim in te richten en natuurinclusief en circulair te bouwen is dit nu al mogelijk. Wij willen dit ten volste benutten.

Meer woningen zijn nodig. Door nieuw woningaanbod te creëren binnen de huidige stadsgrenzen hoeven we de groene randen van de stad niet te verstenen. Voordeel hiervan is dat voorzieningen (zoals winkels, sociale- en medische voorzieningen en openbaar vervoer) overal aanwezig zijn. Voorwaarde is dat ze meegroeien met het inwonersaantal. We zetten vooral in op huisvesting voor studenten, goedkope- en middeldure huur- en koopwoningen. Door in deze categorieën te bouwen helpen we de woningmarkt weer op gang en kunnen mensen doorstromen. Voor ouderen willen we woonvormen stimuleren waar mensen met elkaar kunnen wonen zodat ook de zorg daar omheen goed kan worden ingericht. Dat kan eenzaamheid voorkomen en is nodig omdat het tekort aan arbeidskrachten toeneemt.

De groei van de stad zorgt ook voor uitdagingen op het gebied van zorg en welzijn. Steeds meer mensen wonen langer zelfstandig, herstellen in de eigen omgeving en krijgen daar behandeling en begeleiding. Traditionele zorg in een instelling is op termijn alleen nog beschikbaar voor mensen die dat echt nodig hebben. Dat betekent iets voor de wijze waarop wij onze zorg organiseren: oude systemen moeten we loslaten, niet alleen omdat ze onbetaalbaar worden. D66 wil veel meer inzetten op preventie. Voorkomen is letterlijk beter (en goedkoper) dan genezen én we leven een gelukkiger en langer leven als we gezond zijn. Onderwijs en kansengelijkheid zijn daarbij essentieel. Wij willen dat uw kinderen naar een school gaan waar ze met passie en aandacht worden voorbereid op de wereld zoals die is. Dat zij aanspraak kunnen maken op huiswerkbegeleiding, sport, kunst en muziek – ook als u dat zelf niet kunt betalen.

Om dit te realiseren denken we groots en verder vooruit dan alleen de komende vier jaar. Veel onderwerpen hangen met elkaar samen en zo zou je daar ook aan moeten werken: vanuit samenhang. Bestaand beleid versterken we door verbindingen te maken en waar beleid aantoonbaar niet werkt, laten we dat los. We denken niet langer in hokjes, systemen en producten, maar zetten de mens centraal en kijken op maat wat er nodig is. Zo komen we tot échte oplossingen. Vrijheid en verantwoordelijkheid van inwoners is ons uitgangspunt. Eigen regie en vertrouwen zijn kernwoorden. De gemeente is wat ons betreft terughoudend om dit te sturen en te controleren. Maar, wanneer mensen misbruik van de situatie maken grijpen we in. Mensen die het niet redden ondersteunen we zo tijdelijk mogelijk en helpen we op weg naar een zo zelfredzaam mogelijk bestaan.

De grote opgaven van de komende jaren vragen om een goed debat in de gemeenteraad. U kunt van D66 verwachten dat wij ons in de raad altijd opstellen als constructieve partij, die een beoordeling maakt op basis van inhoud en daarbij alle belangen afweegt. Niet op basis van coalitie of oppositie. Een goed idee is een goed idee, onafhankelijk van welke partij dit idee komt. We zullen ons hard maken om meer invloed te hebben op beleid, al voordat dit kant en klaar wordt aangeboden. Onze invloed wordt zo proactief in plaats van reactief. Hierdoor kan de raad beter kaders stellen en hoeft zij minder achteraf bij te sturen door middel van moties en amendementen. Door blijvend met de stad in gesprek te zijn en nieuwe manieren te ontwikkelen om inwoners te betrekken bij besluitvorming zorgen we ervoor dat inwoners zich beter betrokken én gehoord voelen.

De komende raadsperiode worden belangrijke beslissingen genomen over de toekomst van Zwolle. Wij zijn ervan overtuigd dat mensen alleen vrij kunnen zijn als de overheid gelijke kansen schept voor iedereen. Uw stem op D66 is dan ook een stem op nieuw perspectief. Op een vrije en rechtvaardige samenleving, waarin mensen zoveel mogelijk zelf kunnen beslissen en verantwoordelijkheid nemen. Wij zetten ons in voor een bruisend, groen, duurzaam en sociaal Zwolle.

Voor een nieuw perspectief. In Zwolle laten we iedereen vrij, maar niemand vallen.

Marco van Driel – lijsttrekker D66 Zwolle

Inleiding

Voor een nieuw perspectief Laat iedereen vrij, maar niemand vallen

Je hebt het verkiezingsprogramma van D66 Zwolle in handen. In zes hoofdstukken, verdeelt in verschillende thema's beschrijven we onze ambitie, visie en belangrijkste programmapunten voor de komende gemeenteraadsperiode 2022-2026. Maar, we laten ook ruimte voor debat in de nieuwe fractie en gemeenteraad.

Uiteraard zijn onze keuzes gemaakt in relatie tot de opgaven waar Zwolle voor staat. We hebben ons gericht op die onderwerpen waarvan wij denken dat die het meeste verschil maken en impact hebben op een mooier, vrijer en socialer Zwolle. Voor de totstandkoming van dit programma is dan ook uitgebreid input opgehaald bij onze leden, inwoners en organisatie uit de stad.

In grote lijnen gaan we uit van een levendige, bruisende stad, volop in ontwikkeling en waar jong en oud kan genieten van school, studie, werk en vrije tijd. Sport, evenementen, kunst en cultuur, het bedrijfsleven en de horeca floreren. We schetsen onze kaders voor de groei van de stad en bieden oplossingen voor de woon- en mobiliteitsopgaven. De urgente opgaven op het gebied van klimaat, energie, gezondheid en natuur zijn hierbij voor ons zeer belangrijke speerpunten. Ook maken we werk van de sociale opgaven. We laten iedereen vrij, maar niemand vallen. Zetten zwaar in op preventie en het bevorderen van kansengelijkheid. Onderwijs is hiervoor de sleutel, maar ook werk, inkomen en het voorkomen, dan wel tegengaan van armoede en schulden zijn hiervoor belangrijke sleutels. En door democratische vernieuwing brengen we de inwoners dichterbij de politieke besluitvorming. Hierdoor wordt Zwolle nog mooier, vrijer en socialer. Voelt iedereen zich veilig en vrij en kan iedereen in Zwolle zichzelf zijn.

Nieuw evenwicht

Met elkaar zijn we op zoek naar een nieuw evenwicht. De coronacrisis, maar ook de transitie op het gebied van de economie en de klimaatuitdagingen hebben grote gevolgen voor hoe wij met elkaar leven. D66 wil toe naar een samenleving waarin onze gemeenschappelijke waarden centraal staan en iedereen ertoe doet. Die ambitie willen we in samenwerking met elkaar de komende jaren verder vormgeven.

Wij zien dit programma als een open uitnodiging om met ons het gesprek aan te gaan.

We laten iedereen vrij, maar niemand vallen.

De verkiezingsprogrammacommissie GR2022.

Stad en rand

Stad en rand

D66 wil scherpe keuzes maken om de (kwaliteit) van de Zwolse samenleving en diens omgeving te bewaken, te beschermen én te versterken. Met een stad die groeit is dat essentieel. Want er is vraag naar van alles: wonen, recreëren, natuur, ruimte, een sterke economie, maar niet alles kan en zeker niet tegelijk. Zorgvuldigheid is belangrijker dan het maken van snelle keuzes.

Daarom willen we niet op voorhand al een eventuele uitleglocatie benoemen. We vinden het belangrijk dat aan de hand van nog te bepalen criteria – zoals natuur, klimaat, (sociale) voorzieningen, druk op de wijk en omgeving, lange termijn visie, toekomstbestendigheid – nieuw te selecteren gebieden worden beoordeeld. Pas als blijkt dat de plannen geen negatieve (maar liever nog een positieve) bijdrage hebben op die criteria kijken we naar concrete initiatieven/bouwplannen.

De bestaande bebouwing wordt wat D66 betreft eerst (verder) ontwikkeld voordat we overgaan tot bouwen in het groen. Naast de reeds toegewezen plekken zijn er voldoende andere plekken in Zwolle waar dit goed mogelijk is. Denk aan het gebied Burgemeester Drijbersingel/Wevelinkhovenstraat of de parkeergarage Noordereiland.

Als grootste stad in de regio, vinden we dat Zwolle expliciet een rol neemt in regionale vraagstukken. We nemen het voortouw bij woningbouw en economische ontwikkeling, maar de opgave blijft een van alle omliggende gemeentes samen. Door het vraagstuk van groei te bespreken en te spreiden zorgen we er met elkaar voor dat zowel Zwolle als geheel West-Overijssel aantrekkelijk, betaalbaar en bereikbaar blijft om te wonen en te werken.

De groei van de stad

D66 ziet de groei van de stad als een kans om Zwolle nóg mooier, bruisender en leefbaarder te maken. Veel mensen en bedrijven willen zich al in Zwolle vestigen vanwege de kwaliteiten van de stad. We willen dus niet groeien omdat het kan, maar alleen groeien wanneer het kwaliteit toevoegt of versterkt. We vinden het belangrijk dat groei op verschillende gebieden gelijk opgaat: meer inwoners betekent meer woonruimte, meer (sociale) voorzieningen en een groter cultureel aanbod. Om de leefbaarheid te vergroten voegen we groen toe en herstellen we waar mogelijk oude waterlopen.

Economie beoordelen we ook op duurzame aspecten. Nieuwe initiatieven krijgen van ons de ruimte als ze de stad op duurzame wijze versterken; ze gaan dus niet ten koste van onze gezondheid of de kwaliteit van het (stedelijk) landschap. Sociale ondernemingen hebben onze voorkeur.

D66 wil dat Zwolle een inclusieve en bereikbare (betaalbare) stad is en blijft. Door in te zetten op een goede mix van woonvormen bevorderen we de algehele doorstroming op de woningmarkt. We investeren in passende woningen voor de verschillende wensen die er zijn: voor studenten, starters, middeldure huur-/ en koopwoningen en (geclusterde) woonruimte/woonvormen voor ouderen. Ook de mogelijkheid voor mensen om hun eigen woonwensen te realiseren vinden we belangrijk. Collectief Particulier Opdrachtgeverschap mag van ons meer ruimte krijgen.

- Bij nieuwbouw stellen we herstructurering en inbreiding boven aanvulling en uitbreiding;
- Voordat we een eventuele uitleglocaties aanwijzen voor nieuwbouw, willen we dat eerst selectie- en inrichtingscriteria worden vastgesteld;
- De ontwikkeling van de Zwartewaterzone wordt specifiek afgewogen tegen de risico's van buitendijks bouwen;
- Buiten het stadscentrum zijn we voorstander van hoogbouw tot 70 meter;
- We maken werk maken van de herbestemming van gebieden zoals dat van de parkeergarage op het Noordereiland. Deze plek bijvoorbeeld, biedt prachtige kansen voor mooie woningen, waar nu alleen stilstaande auto's van genieten. Zo kan ook naar andere gebieden gekeken worden;
- D66 Zwolle wil dat er een stadsbouwmeester wordt aangesteld die de inwoners betreft bij de ontwikkeling van de stad en de uitstraling van de stad bewaakt;
- Veel mogelijkheden voor ruimtewinst, voor energiebesparing en energievoorziening, liggen op bestaande en nieuwe bedrijventerreinen;
- Ondertunneling van de A28 levert onze stad grote winst op, op het terrein van leefbaarheid en biedt ook grote mogelijkheden op het terrein van woningbouw. Daarom vinden wij dat die ondertunneling nader onderzocht moet worden op kansen, mogelijkheden en haalbaarheid.

Wonen en woonruimte

D66 wil nadrukkelijk naar de toekomst kijken waar het gaat over wonen. Het aantal eenpersoonshuishoudens neemt de komende jaren toe en om de klimaatcrisis het hoofd te bieden moet er energieneutraal en circulair gebouwd worden. De vraag naar woningen in Zwolle is hoog, maar veel oplossingen liggen op het bord van de Rijksoverheid. Wat we als gemeente kunnen doen is woonruimte toevoegen. Daar moeten we dus goed over nadenken, wij zien een belangrijke rol weggelegd voor de woningcorporaties in Zwolle.

Het rapport 'Ruimte zat in de stad'¹ laat zien dat inbreiding in de stad niet langer hoeft te duren dan de ruimtevreterende processen van grootschalige stadsuitleg. Door inbreiding slim aan te pakken, wordt ook doorstroming bevorderd: senioren kunnen hun grotere woning verruilen voor een kleiner appartement in hun vertrouwde wijk, daarmee maken ze ruimte voor gezinnen.

- In de prestatieafspraken met woningcorporaties leggen we scherpe afspraken vast over het aantal en het soort toe te voegen woningen en de snelheid waarmee die opgeleverd worden;
- Bestaande uitbreidingslocaties versnellen we om op korte termijn meer woonruimte te creëren;
- Om wonen in de stad voor zoveel mogelijk mensen bereikbaar te houden voeren we een zelfbewoningsplicht in;
- Voor ons is het van belang dat er meer studentenhuisvesting, sociale huur, goedkope koop en middeldure huur- en koopwoningen worden gerealiseerd;
- We stimuleren en ondersteunen initiatieven waarbij faciliteiten worden gedeeld. Deze manier van samenleven is kosten- en ruimte efficiënt en daarom van toegevoegde waarde voor de stad.

Bereikbaarheid

De groei die Zwolle doormaakt zorgt voor toename een van de mobiliteit en dat zet de bereikbaarheid onder druk. Om ervoor te zorgen dat woningen en bedrijven in Zwolle goed bereikbaar blijven is het nodig om voetgangers en fietsers voorrang te geven boven andere vormen van vervoer; het al gehanteerde STOP-principe (Stappen, Trappen, Openbaar vervoer, Persoonlijk vervoer) blijft de onderlegger voor duurzame mobiliteit. Daarnaast stimuleren we duurzame deelmobiliteit om privé-autobezit te voorkomen.

D66 geeft ruim baan aan de fiets. Op de stadssingel wordt de fiets het primaire vervoersmiddel, zodat de dominantie van de auto verdwijnt. Straten als de Burgemeester Drijbersingel en de Achtergracht kunnen daardoor leefbaarder worden ingericht met woon- en recreatiefuncties, zoals bijvoorbeeld de aanleg van een permanent stadsstrand aan de Achtergracht. De druk op de fietspaden neemt toe door meer fietsers, verschillende snelheden en bredere fietsen. Bredere fietspaden worden daarom de norm, zeker op de drukke hoofdroutes. Een fietsrit eindigt met het parkeren van je fiets in een makkelijk bereikbare kwalitatieve stalling. De fietsenstalling bij het station is wat fietsen betreft de nieuwe norm voor de rest van de stad.

Om elektrisch rijden aantrekkelijker te maken, moet het voor inwoners makkelijker worden om een laadpaal aan te vragen. D66 wil de aanvraag en aanleg hiervan versnellen om het netwerk van openbare laadpalen snel uit te breiden. We gaan daarbij standaard uit van bi-directionele laadpalen, zodat ook stroom aan het net terug geleverd kan worden.

D66 ziet de trein als belangrijk vervoermiddel om in en uit de stad te komen, zowel voor persoonlijk- als voor vrachtvervoer. Om de trein veel autokilometers te laten vervangen zetten we in op een extra station in Zwolle-Zuid. Rondom dit nieuwe station willen we een gebied ontwikkelen dat aansluit op vraag en aanbod van een nieuw station. Daarnaast willen we Zwolle onderdeel maken van een internationale verbinding. Daarvoor zetten we ons samen met regio, provincie, Rijk en Europa in voor de verdubbeling van het spoor op de lijnen Zwolle-Raalte-Wierden en Olst-Deventer.

- We zetten in op het realiseren van meer fietsstraten, bijvoorbeeld de Nieuwstraat, de Klooienberglaan en de Assendorperstraat;
- We onderzoeken de mogelijkheid voor een overslagstation op Hessenpoort om zo meer vrachtvervoer per spoor te stimuleren, ten koste van het vrachtverkeer over de weg;
- D66 ziet graag een station in Zwolle-Zuid;
- De laadinfrastructuur wordt met minimaal 400 palen uitgebreid, mits de netcongestie dit toestaat.

¹ <https://www.kaw.nl/projecten/onderzoek-ruimte-zat-corporatievastgoed/>

- Overal in Zwolle moeten voldoende fietsparkeerplaatsen aanwezig zijn, ook als dat ten koste gaat van autoparkeerplaatsen.

Wijken

D66 vindt het belangrijk dat wijken een goed voorzieningenniveau hebben, daar zetten we nadrukkelijk op in. Met de eerder genoemde keuze voor inbreiding, komen er meer woningen en inwoners in een wijk. De combinatie van deze twee draagt positief bij aan het aanbod van diensten (privé én overheid) of activiteiten die een bepaalde wijk ondersteunen. Zo hebben supermarkten, buurtwinkels of scholen voldoende reden om daar gevestigd te zijn en maakt het de wijk aantrekkelijk voor openbaar vervoer.

De wijkgerichte aanpak houden we in stand, want geen wijk is hetzelfde. De samenhang en organisatiekracht is in Assendorp anders dan in Holtendoorn en nog weer anders in Berkum. We vinden het daarbij belangrijk dat iedereen zoveel mogelijk op wijkniveau mee kan doen.

- De buurt-voor-buurt onderzoeken blijven we hanteren als de belangrijkste basis voor een wijkgerichte aanpak;
- In iedere wijk maken we plekken voor ontmoeting en spel en sport zoveel mogelijk beschikbaar op een natuurlijke manier;
- Bij de inrichting van de openbare ruimte houden we rekening met de toegankelijkheid voor inwoners die minder mobiel zijn.

De binnenstad

D66 wil dat de binnenstad van Zwolle zich doorontwikkelt van een gebied met gescheiden functies tot een gebied met veel groen en een mix van wonen, werken en recreëren. De binnenstad is al het visitekaartje van Zwolle en veel Zwollenaren zijn daar trots op. Er zijn echter nog plekken waar veel te winnen valt. De Ossenmarkt bijvoorbeeld, huis van onze Peperbus, bestaat vooral uit parkeerplaatsen. We willen in overleg met omwonenden en gebruikers een nieuwe buitenruimte realiseren waar aangenaam verblijven centraal staat. Samen met pandeigenaren, ondernemers in de binnenstad en het Oversticht richten we een gevelfonds op. Hiermee stimuleren we investeringen in de kwaliteit van de winkelpuien om daarmee het verblijfsklimaat in- en de eigenheid van de binnenstad te verbeteren.

- We voegen veel gevelbeplanting toe en met minimaal 100 extra bomen willen we de hittestress in de zomer terugdringen;
- De binnenstad wordt groenste binnenstad van Nederland;
- We willen meer speelruimte voor kinderen in de binnenstad;
- Lege ruimtes in de stad worden ontwikkeld tot creatieve werkruimtes, broedplaatsen of woningen;
- De Ossenmarkt wordt een plek voor aangenaam verblijf.

Cultureel erfgoed

D66 vindt de rijkdom aan cultureel erfgoed in Zwolle erg belangrijk. We zijn een stad met veel cultuurhistorie in gewoonten en gebruiken, intellectueel erfgoed en gebouwd erfgoed. Samen maken ze deel uit van de Zwolse identiteit en dat willen we zoveel mogelijk behouden voor volgende generaties. Dat doen we door het te beschermen en ook te herbestemmen. Functies van gebouwen kunnen veranderen, maar dat kan goed samengaan met de zichtbaarheid van historie. Bijzondere architectonische toevoegingen – zoals de uitbreiding van de Fundatie – juichen we toe.

Bij nieuwbouw op inbreidingslocaties vinden we het belangrijk om aan te sluiten op de cultuurhistorische waarden van de bestaande bebouwing. In alle gevallen van nieuwbouw vinden we dat de architectonische kwaliteit hoog moet zijn. Vanwege de omvang geldt dat nadrukkelijk voor hoogbouw.

- Vanuit het perspectief van leefkwaliteit, kijken we naar de mogelijkheid om op geschikte plekken een eerdere situatie te herstellen, zoals de Martelaarsgracht;

- De gemeente zet zich actief in om erfgoed zoals monumenten, stadsgezichten en natuurterreinen te behouden en onderhouden;
- De lijst met monumenten wordt jaarlijks geactualiseerd en mogelijk uitgebreid (bijvoorbeeld met het monument voor de erkenning van Molukse soldaten in Zwolle);
- We voorkomen verdere sloop of afbraak van cultureel erfgoed of historische gebouwen;
- Functies van gebouwen veranderen, maar D66 wil dat dit niet ten koste gaat van de historische zichtbaarheid;
- Waar mogelijk zetten we digitale middelen in om het cultureel erfgoed bereikbaar en beleefbaar te maken.

Omgevingsvisie

D66 wil dat de fysieke leefomgeving bijdraagt aan de gezondheid, bereikbaarheid en schoonheid van de stad. Daarnaast willen we aandacht voor natuur, klimaatadaptatie en sport en spel. De basis voor alles wat we buiten zien en wat nodig is om te leven, wonen, werken, leren en ontspannen is vastgelegd in de Zwolse Omgevingsvisie, met een toekomstbeeld van de Zwolse leefomgeving over 10 jaar. Het werken aan de toekomst van Zwolle is een continu proces waarin verbeelding een grote rol speelt. Wij willen dat alle inwoners blijvend mee kunnen denken over wat voor stad we willen zijn.

D66 wil dat inwoners en organisaties worden betrokken door professionals en geïnspireerd raken om samen de stad vorm te geven. Daarmee versterken we hun informatiepositie en enthousiasme. We willen één duidelijke plek (online en fysiek) waar mensen ideeën kunnen bespreken en plannen inzien; waar je kunt sparren met ambtenaren over welk participatieproces bij jouw initiatief past. Kortom; een levendig architectuurklimaat met plekken waar je ideeën kwijt kunt, waar je ontwikkelingen kunt volgen en waar je kunt dromen en discussiëren over de toekomst van Zwolle.

- De gemeente is bij de beoordeling van plannen nieuwsgierig, transparant en sensitief. Alle belangen worden afgewogen (ook die van planten en dieren of bijvoorbeeld de IJssel). Dit is een randvoorwaarde voor succes;
- We willen één plek (online en fysiek) waar mensen ideeën kunnen bespreken en plannen inzien.

Groen, schoon en
circulair

Groen, schoon en circulair

D66 wil een toekomstgericht perspectief voor Zwolle, waarin de belangen van natuur, milieu en klimaat in balans zijn met die van de economie. We stappen af van het economisch korte termijn denken en werken aan een samenleving waarin onze gemeenschappelijke waarden centraal staan. De belangen van dieren, natuur en álle mensen moeten daarin gelijkwaardiger vertegenwoordigd zijn. We bouwen aan de basis van dat toekomstbestendig perspectief door de duurzame ontwikkelingsdoelen (SDG's) in te zetten als instrument om deze waarden goed in beleid te verankeren. Zodat Zwolle in 2050 klimaatneutraal is.

Vanuit dat perspectief moet er de komende jaren langs verschillende thema's hard gewerkt worden aan het verder vergroenen en verduurzamen van Zwolle. Gezien de urgente opgaven op het gebied van klimaat, energie, gezondheid en natuur zijn dit voor D66 zeer belangrijke speerpunten.

Energie

D66 zet zich in voor een energierevolutie. Het is belangrijk dat we schone energie gebruiken en ons energieverbruik terugdringen. Daarom willen we dat mensen en bedrijven zelf gemakkelijk goedkope, schone energie kunnen opwekken. We vinden het belangrijk dat inwoners kunnen meedenken en meeprofiten van de schone energie van de toekomst. Ook helpen we mensen en bedrijven die investeren in verduurzaming. Hierbij kijken we zoveel mogelijk naar het collectief belang.

We faciliteren bestaande warmteschappen (warmte-initiatieven en burgercoöperaties die het warmtesysteem in eigendom nemen) en stimuleren nieuwe initiatieven daartoe. Als geothermie mogelijk blijkt, ontwikkelen we voortvarend een warmtebedrijf waarin markt en overheid met elkaar samenwerken om Zwollenaren tegen een schappelijke prijs van warmte te voorzien. Bij dit warmtebedrijf zijn de risico's en kansen voor zowel gemeente als deelnemende bedrijven in evenwicht.

Zwolle moet zoveel mogelijk klimaatneutraal in de eigen energieopgave voorzien. Daar is een mix van duurzame energievoorzieningen voor nodig: wind, zon, geothermie en waterstof. Als andere belangen (zoals natuur of de schoonheid van ons landschap) hierbij worden geraakt dan compenseren we dat. Om zoveel mogelijk te voorkomen dat dat gebeurt kiezen we voor gebruik van bestaande bebouwing voor opwekking boven plaatsing in het landschap.

- Voor verduurzaming van maatschappelijk vastgoed komt een meerjarig plan mét bijbehorende financiële middelen;
- (Delen van) industrieterreinen die woonfuncties uitsluiten zijn onze voorkeurslocaties voor energieopwekking;
- Bedrijventerreinen willen we vergroenen en verduurzamen;
- We werken mee aan grootschalige energieopwekking in Tolhuislanden mits weidevogels beschermd kunnen worden;
- Alle nieuwbouw wordt energieneutraal gebouwd en gebeurt zoveel mogelijk bio-based;
- In samenwerking met woningcorporaties wordt een grootschalige energiebesparing opgezet voor de oude woningvoorraad;
- Burgers en bedrijven die (interesse hebben in het) investeren in verduurzaming worden ondersteund door de gemeente door middel van informatievoorziening, gezamenlijke inkooptrajecten en subsidies.

Een groene gezonde stad

D66 streeft naar een toekomstbestendige gezonde en natuurrijke stad. Activiteiten die we nu al doen, gaan we doen met zo min mogelijk negatieve invloed op de natuur. Bouwen willen we natuurinclusief, gebruik van gif is uit den boze en maaien doen we gefaseerd om de natuur zo min mogelijk te verstoren. In de openbare ruimte planten we voornamelijk inheemse struiken en bomen zodat allerlei soorten zich weer kunnen ontplooiën.

We vinden het ook belangrijk dat jong en oud plezier beleven aan natuur. Niet alleen om van te genieten, maar ook in het besef wat we er aan te danken hebben. We investeren in projecten die de betrokkenheid bij planten en dieren vergroot door te ervaren en te beleven. En om kennis op te doen om door te kunnen geven wat het belang van voldoende groen en natuur is. Want een leefomgeving met veel water, bomen en planten draagt bij aan de aantrekkelijkheid van de stad, zorgt voor schone(re) lucht, draagt bij aan biodiversiteit, gaat hittestress tegen en kan overtollig water opvangen. Een

ecologische hoofdstructuur die bestaat uit groenblauwe verbindingzones kan hieraan bijdragen. Al deze aspecten vormen de groene en gezonde stad die D66 voor ogen heeft. Om die voor nu én voor de toekomst te kunnen realiseren willen we dat in Zwolle natuur- en milieueducatie versterkt wordt, het liefst met een eigen vaste locatie. De Nooterhof is voor ons die plek voor milieu- en natuur educatie.

Een ander bewustzijn dat we willen stimuleren is de herkomst van voedsel. Lokale en duurzame voedselvoorziening maakt dat mogelijk en draagt tegelijk bij aan het verminderen van onze ecologische voetafdruk.

- De komende raadsperiode neemt de biodiversiteit aantoonbaar toe. Hiervoor wordt in 2022 een nulmeting gedaan en wordt de verdere monitoring op orde gebracht;
- Het totaal aantal vierkante meter (m2) publiek groen neemt aantoonbaar toe. Dit is gebaseerd op een nulmeting;
- D66 wil de 'boomwaarde' (het aantal bomen per inwoner) vergroten van 1,5 nu naar minimaal 2 in 2026;
- Het door ons gerealiseerde soortenmanagementplan is in 2023 klaar;
- We stimuleren gevelbeplanting en groene daken met een subsidieregeling;
- Wateropvang wordt integraal opgenomen in alle wijken en is zoveel mogelijk een speelelement;
- Pauzelandschappen (braakliggende terreinen) worden tijdelijk op initiatief en kosten van de gemeente gevuld met natuur;
- D66 wil de uitrol van volkstuincomplexen actief stimuleren;
- Duurzame projecten rond duurzame (stads)landbouw krijgen van ons planologische ruimte.

Schoner verkeer en vervoer

D66 wil dat mobiliteit een grote bijdrage levert aan de vermindering van lucht- en bodemvervuiling. Er is veel milieu- en gezondheidswinst te behalen rondom het thema verkeer en vervoer.

- We blijven ons daarom inzetten tegen de komst van Lelystad Airport. Ook al neemt de Gemeente Zwolle het besluit hier niet over;
- D66 wil een autovrije binnenstad met uitzondering van de auto's van bewoners, hun bezoekers en werkverkeer;
- We weren niet-elektrische scooters uit de binnenstad;
- Op de gracht mogen verhuurders uitsluitend nog elektrische boten inzetten.

Circulariteit

D66 ziet in de circulaire economie een toekomstbestendig model. Wereldwijd zijn steeds minder grondstoffen te verdelen, terwijl de hoeveelheid afval groeit. We stappen af van produceren, gebruiken en wegwerpen en we werken toe naar slim ontwerpen, hergebruiken en recyclen. Dat is niet alleen noodzaak maar biedt ook enorme kansen, bijvoorbeeld op (sociale) werkgelegenheid.

We zorgen dat ondernemers deze opgave en kansen met beide handen aan kunnen pakken, door als gemeente een voortrekkersrol te nemen op weg naar een circulaire economie. We schalen lokale circulaire initiatieven op, zorgen dat bedrijven elkaar op regionaal niveau vinden, kennis delen en dat circulaire initiatiefnemers bij regionale investeringsfondsen terecht kunnen. Klachten over regels die in de praktijk in de weg zitten lossen we op. In 2025 gebruiken we 30 procent minder grondstoffen, in lijn met het grondstoffenakkoord.

- We steunen het realiseren van Repaircafés en marktplaatsen voor materialen en restproducten;
- We koppelen aanbieders en afnemers aan elkaar zodat een economische prikkel ontstaat om herbruikbaar te werk te gaan;
- We gebruiken de inkoopmacht van de overheid om circulaire innovatie te stimuleren, de gemeente gaat structureel circulaire principes toepassen in alle aanbestedingen van fysieke producten;
- Er wordt aansluiting gezocht bij de provinciale aanpak rond circulariteit;
- We zorgen ervoor dat Zwolle aantoonbaar voorop loopt met kennis en kunde bij bedrijven over kunststoffen en de afbouw van plastic afval.

Sociale opgaven en preventie

Sociale opgaven en preventie

Laat iedereen vrij, maar niemand vallen. Deze landelijke slogan van D66 vertalen wij lokaal naar 'vrijheid en verbondenheid' bij het maken van de keuzes om de sociale opgaven het hoofd te bieden. D66 Zwolle wil sterk in zetten op preventie en kansengelijkheid.

Het gaat gelukkig goed met de meeste Zwollenaren. Maar, er zijn ook mensen die om verschillende redenen minder zelfredzaam zijn en (tijdelijk) ondersteuning nodig hebben. Dat is een primaire taak van de gemeente bij opgroeien, leren, het hebben van een zinvolle dag, werk of gewoon in het dagelijks leven. De taken zijn inmiddels zo omvangrijk dat het budget voor het sociaal domein ongeveer de helft van de totale gemeentelijke begroting beslaat. En dan lijkt er nog steeds geldtekort om alle taken uit te voeren. De nodige zorg overeind houden door efficiënter en anders te werken is aan de orde van de dag, soms is versobering zelfs nodig.

Om goede zorg te kunnen blijven leveren, moet het dus op een andere manier worden aangepakt; D66 Zwolle legt de focus daarbij op preventie en kansengelijkheid. We maken daarbij zoveel mogelijk gebruik van wat bewezen werkt. Ondersteuning moet veel meer gericht zijn op duurzame resultaten voor de mensen en minder op financiële prikkels voor aanbieders. De gemeente moet regie nemen en meer sturen op strategisch partnerschap met aanbieders. D66 wil ook dat de inzet van ervaringsdeskundigen wordt vergroot, zodat het beleid beter aansluit bij de mensen die zorg nodig hebben.

Positieve gezondheid

Wij vinden de verschillen in (gezonde) levensjaren tussen mensen per opleidingsniveau en inkomen te groot. Gezondheid zien we als sleutel; dat heeft grote invloed op je kansen in het leven. Of je gezond bent heeft vaak ook te maken met je omgeving en leefstijl. Denk aan de luchtkwaliteit, ruimte om te sporten en te spelen, groen in de buurt of je sociaaleconomische situatie.

Om de verschillen kleiner te maken, richten we ons op het voorkomen van gezondheidsproblemen. Dat kan het best met een integrale aanpak. Dus een samengaan van ruimtelijk beleid, sociaal beleid, onderwijs en woonbeleid. Maar het vraagt ook het faciliteren van een gezonde leefstijl, het tegengaan van overmatig middelengebruik en de juiste ondersteuning op de juiste schaal en plaats. D66 wil dat doen vanuit het begrip Positieve Gezondheid. Die kijkt niet naar het ziek zijn, maar draagt bij aan het vermogen van mensen om met de fysieke, emotionele en sociale uitdagingen in het leven om te kunnen gaan. Mensen worden zo in staat gesteld zo veel mogelijk hun eigen keuzes te maken.

Preventie

D66 Zwolle wil meer inzet op preventie, daarmee wordt zwaardere zorg voorkomen of is zelfs helemaal geen zorg meer nodig. Preventieve activiteiten doen een beroep op de eigen kracht van mensen en versterken die. Dat zien wij als de basis voor een zinvol en zelfredzaam leven.

We willen investeren in preventieve programma's, zoals:

- Kansrijke start, dat zich richt op de eerste 1.000 dagen vanaf de zwangerschap. Die zijn bepalend voor de gezondheid en het welzijn van iemand op latere leeftijd;
- Centering Pregnancy/ Centering Parenting, waarbij een kansrijke start wordt vergroot door groepsgewijze ondersteuning te bieden aan zwangeren en jonge ouders;
- Via de wet publieke gezondheid stuurt de gemeente op de gezondheid van haar burgers (van de toekomst). De zorgverzekeraar betrekken we hierbij zoveel mogelijk om innovatieve projecten uit te kunnen rollen.

Gezonde leefstijl

D66 wil een gezonde leefstijl stimuleren door de gezonde keuze de gemakkelijke keuze te laten zijn. De basis voor een gezond leven bestaat uit goed eten, voldoende bewegen, niet roken en geen alcohol. Daar dragen mensen zelf de eerste verantwoordelijkheid voor. Het aanbod van ongezonde keuzes is op veel plekken vaak makkelijker of aantrekkelijker. Dat

moet anders, daarom willen we alle kansen die het nationaal preventie akkoord ons geeft omzetten naar een lokaal preventieakkoord.

- Op scholen en sportverenigingen stimuleren we de invoering van de gezonde kantine;
- We richten de fysieke leefomgeving zo in dat bewegen wordt gestimuleerd;
- Als kinderen niet kunnen sporten vanwege geldgebrek zijn daar regelingen, die houden we hoe dan ook overeind;
- Het roken in de openbare ruimte wordt verder ontmoedigd. Bij sportparken, speelplekken, kinderboerderijen en bibliotheken worden verboden ingesteld;
- Horecaondernemers die hun terras rookvrij maken, krijgen korting op de precario (terrasvergoeding).

Opgroeien

D66 wil het aantal jongeren dat hulp nodig heeft zo klein mogelijk laten zijn. Kinderen moeten zich in vrijheid en veiligheid kunnen ontwikkelen tot de mensen die zij willen zijn. Soms lukt dat niet en op die momenten is er Jeugdzorg. In Zwolle nam de afgelopen jaren het beroep op jeugdzorg toe, die trend willen we keren zodat wachtlijsten voor jeugdzorg tot het verleden behoren. Door meer in te zetten op preventie kan zwaardere zorg worden voorkomen. Daarbij moeten de wijkteams meer vrijheid krijgen om de zware casussen te kunnen helpen.

D66 pleit ook voor een brede maatschappelijke discussie met de Zwolse samenleving over wat 'normaal' is. Kinderen en jongeren zijn bezig zichzelf te leren kennen en zoeken de grenzen op. Dat is gewoon, ook al past het niet altijd in de 'norm'. Het is zeker niet altijd reden voor een medisch stempel. De discussie hierover kan bijdragen aan meer tolerantie ten opzichte van de verschillen die de samenleving juist zo divers en leuk maakt. Het helpt begrip te kweken, elkaar te begrijpen, te accepteren en te komen tot een breed gedragen inclusieve samenleving.

- Op iedere basisschool willen we een ondersteuningsteam dat vroegtijdig problemen herkent en zwaardere zorg voorkomt (ook verkennen we deze optie voor het voortgezet onderwijs);
- Het budget voor de ondersteuningsteams mag flexibel over de scholen verdeeld worden. Een school in een wijk met meer problematiek moet aanspraak kunnen maken op meer budget;
- We willen het middelengebruik onder jongeren terugdringen. (bijvoorbeeld volgens IJslands model, waar dat lukt);
- Couchsurfing is een groeiend probleem onder jongeren die niet langer thuis kunnen wonen. De verkapte dakloosheid die dit verbloemt moet worden aangepakt;
- We willen een betere overgang in de jeugdzorg. Vanaf het 18^e levensjaar wordt zorg niet stopgezet maar geleidelijk afgebouwd tot het 21^e levensjaar;
- Het aantal gevallen van kindermishandeling moet omlaag, daarom willen we het preventieprogramma tegengaan kindermishandeling hoog op de politieke agenda;
- De gemeente Zwolle moet vaker de denkkraft van jongeren gebruiken bij de ontwikkeling van nieuw beleid.

Sociale Basis

D66 vertrouwt op de eigen kracht van mensen én op een goede sociale basis; dat is het sociaal fundament van inwoners, organisaties en netwerken die elkaar kennen en zich verantwoordelijk voelen voor elkaars welzijn. Met een stevige sociale basis kijken mensen naar elkaar om en kunnen inwoners zelfredzaam zijn. De noodzaak tot zwaardere zorg wordt daarmee minder.

Deze sociale basis willen we in Zwolle verder verstevigen, zodat ook kwetsbare inwoners steeds beter zelfredzaam kunnen zijn. Met deze gedachte sluiten we aan bij de inzet op preventie en dragen we zorg voor duurzame verbeteringen in de eigen leefomgeving van mensen; de Zwolse samenleving wordt zorgzamer en inclusiever. Bijkomend voordeel is dat een stevige sociale basis (zwaardere) zorg kan voorkomen en op termijn leidt tot een betere financiële situatie.

Eén van de krachten van Zwolle is de grote bereidheid zich vrijwillig in te zetten voor een ander onder, dat blijven we koesteren. Om te voorkomen dat de huidige inzet of netwerken overbelast raken, zorgen we voor een fundament van professionele ondersteuning. Daarmee blijft zorg gewaarborgd wanneer in de sociale basis iets wegvalt. Daarnaast willen we de rol van wijkvoorzieningen (buurthuizen, wijkcentra) als spil in de sociale basis vergroten.

- We structureel investeren professionele ondersteuning, onder andere in meer opbouwwerk in de wijk;
- We versterken de samenwerking tussen partijen in de sociale basis, waarbij de gemeente een regierol heeft;

- Jonge mantelzorgers krijgen extra aandacht, zij worden zwaar belast en moeten vaak ook nog studeren en/of werken;
- Het wordt makkelijker om mantelzorgwoningen te realiseren;
- Wij willen dat inwoners gestimuleerd worden om actief te worden in hun omgeving. Als waardevolle en kansrijke initiatieven zich ontplooiën ondersteunen we die.

Ondersteuning

Het uitgangspunt van D66 is dat inwoners eerst zelf verantwoordelijkheid dragen voor hun welzijn. Er zijn echter ook situaties waar hulp of ondersteuning nodig is, dan vinden we dat ze die moeten krijgen; zo licht als mogelijk, maar zo zwaar als nodig. Wij noemen dit 'de juiste zorg op de juiste schaal'. Hulp en ondersteuning is altijd gericht op herstel en vooruitgang en gebeurt bij voorkeur in de eigen omgeving. Dit versterkt de zelfredzaamheid, voorkomt terugval en zorgt er op termijn voor dat de zorg betaalbaar blijft.

In de keuze voor zorg dragen zelfbeschikking, eigen regie en keuzevrijheid bij aan het welbevinden van mensen, dat maken we dus belangrijk. Vaak wordt beleid ontworpen door mensen die weinig tot geen gebruik maken van de regelingen, waardoor een groot verschil kan ontstaan tussen wat er is aan ondersteuning en wat men werkelijk nodig heeft. Daarom willen we een samenwerking met ervaringsdeskundigen; mensen die hebben ondervonden hoe het is om kwetsbaar te zijn en door het systeem te moeten. Zij kunnen aangeven wat nodig is en waar verandering moet plaatsvinden. Datzelfde geldt voor lotgenoten; het delen van ervaringen met elkaar levert herkenning en begrip op, waardoor men zich gesterkt kan voelen en met nieuwe inzichten kan werken aan herstel.

Tot slot ziet D66 veel kansen in ondersteuning door digitale technologie en E-health. Deze vorm van zorgverlening is minder arbeidsintensief, zodat de menselijke aandacht naar zorg kan gaan waar die onontbeerlijk is. We zien dit overigens niet als vervanging persoonlijke zorg, maar als een volwaardig alternatief dat standaard aangeboden wordt. We hebben daarbij aandacht voor de toegang en gebruik van digitale technologie voor laaggeletterden.

- In de ondersteuning is ruimte voor onconventionele- en maatwerkoplossingen;
- We zoeken naar oplossingen via een integrale aanpak in de context waarin mensen leven. Dat zegt alles over de samenloop van omstandigheden die maken dat inwoners hulp en ondersteuning nodig hebben;
- D66 wil in ieder wijkteam tenminste één ervaringsdeskundige;
- We willen dat er meer herstel- en lotgenotengroepen aan het (algemeen toegankelijk) aanbod worden toegevoegd;
- We willen digitale technologie en E-health ook gebruiken bij de zorg en ondersteuning aan onze ouderen;
- We stimuleren pilots voor het gebruik van digitale technologie en E-Health.

Wonen en zorg voor kwetsbare groepen

Door wijzigende wet- en regelgeving en demografische ontwikkelingen wonen steeds meer kwetsbare mensen langer thuis en/of herstellen zij eerder thuis. Dit geldt specifiek voor ouderen, mensen met een verstandelijke of lichamelijke beperking, met een psychische kwetsbaarheid of verslavingsproblematiek. Voor D66 is het van belang de ondersteuning aan deze inwoners goed te regelen. Integraal, over meerdere levensdomeinen (o.a. wonen, daginvulling, financiën) en gericht op herstel in de eigen omgeving. Om echt goede ondersteuning te kunnen bieden moet er ruimte zijn voor maatwerk en is en wordt ambulante (crisis)zorg (hulp aan huis) beter georganiseerd. De beweging van beschermd wonen naar beschermd thuis willen we zo goed mogelijk begeleiden om zo te komen tot duurzame resultaten. Want het is nogal wat als je uit je vertrouwde omgeving moet verhuizen om zelfstandig te gaan wonen.

Het succes van wonen en zorg valt en staat met voldoende betaalbare, passende woonruimte, wij willen dat het aanbod aansluit bij de behoefte, ook als daar een investering voor nodig is. We kijken naar de optie van leegstaande panden en met aanbieders bespreken we de mogelijkheden van het 'omklappen' van voorzieningen (hierbij worden plekken in een instelling gereed gemaakt voor zelfstandige woonruimtes).

- We willen dat er voor mensen met psychische kwetsbaarheid en ouderen meer en laagdrempelig aanbod komt in de buurt. De buurthuizen en wijkcentra hebben hier voor ons een prominente rol in;
- D66 zet zich in om wachtlijsten in de ggz weg te werken, zodat er vroeg hulp beschikbaar is voor mensen met psychische problemen;

- We willen meer respijt- en time-out voorzieningen om mantelzorgers te ontlasten en mensen met psychische kwetsbaarheid een time-out gunnen zonder dat ze hun veilige woonomgeving verliezen;
- D66 wil dak- en thuisloosheid bestrijden met Housing First (een vorm van wonen met intensieve ambulante begeleiding, waarbij de toewijzing van een woning de start is van een traject met zelfstandig wonen als doel);
- Specifiek willen wij dat er meer wordt gedaan voor Zwolse zwerfjongeren;
- Door middel van publieke aandacht en publiekscampagnes willen we de acceptatie van mensen met psychische kwetsbaarheid vergroten, zowel in de maatschappij als op de werkvloer.

Sociaal wijkteam

De sociaal wijkteams in Zwolle hebben bergen werk verzet zodat mensen bleven krijgen wat nodig was, toen de zorgtaken in 2015 van het Rijk naar de gemeente kwamen. Inmiddels zijn deze teams de spil tussen de vrij toegankelijke zorg (algemene voorzieningen) en de individueel geïndiceerde zorg (maatwerk voorzieningen). We zien nog wel dat er veel gedacht wordt in bestaande systemen of producten. Het leveren van maatwerk is daardoor moeilijk, ook neemt de zelfredzaamheid van inwoners niet significant toe. Mensen blijven een beroep doen op gemeentelijke ondersteuning, waardoor kosten blijven oplopen.

Voor D66 is het tijd het huidige systeem los te laten. Resultaatgerichte, duurzame oplossingen voor de mens moeten centraal staan. Dat kan inhouden dat er buiten de lijntjes gekleurd moet worden om iemand echt te kunnen helpen. We zijn voorstander van ontschotten, bijvoorbeeld door met één budget te werken in het sociaal domein. Dan kan geld optimaal worden ingezet, wat weer kan helpen financiële ruimte te creëren voor maatwerk en duurzame oplossingen.

- Pilots en/of innovatieve projecten om deze systeemverandering te realiseren juichen wij van harte toe;
- Waar nodig wijzen we budgetten anders toe, zodat het resultaatgericht werken wordt gestimuleerd. Invoering van de omgekeerde toets kan deze werkwijze stimuleren;
- In ieder sociaal wijkteam komt een ervaringsdeskundige (mensen die hebben ondervonden hoe het is om kwetsbaar te zijn en door het systeem te moete);
- We zien dat wijkteams als geen ander weten wat er speelt, daarom willen we dat zij met zorg- en ondersteuningspartners meer algemeen toegankelijk aanbod in de sociale basis ontwikkelen;
- Sociaal wijkteams en consultants moeten de tijd krijgen om te innoveren/transformeren. Dat kost tijd en geld, daar willen we op investeren.

Regierol gemeente

D66 vindt dat kwaliteit en resultaat voor de inwoner leidend moet zijn. Daarnaast is het een gezamenlijke opgave om de kosten beheersbaar te houden en meer resultaatgericht te werken. Dat betekent dat een investering in de onderlinge relatie, wat moeilijker gaat als er veel aanbieders zijn. De gemeente neemt primair het initiatief om alle betrokken partijen aan tafel te krijgen. D66 heeft er begrip voor als het aantal aanbieders naar beneden moet, als dat de keuzevrijheid voor inwoners niet aantast: het Persoonsgebonden Budget (PGB) blijft in alle gevallen een optie.

Omdat kosten een belangrijke rol spelen moeten budgetbeheerders van een PGB met een plan aantonen dat goed met geld wordt omgegaan en dat het besteed wordt aan de zorg van de zorgvrager. Ook wil D66 scherpe afspraken met doorverwijzende partijen om meer grip te krijgen op de kosten voor Jeugdzorg. Huisartsen en gecertificeerde instellingen mogen bij wet direct doorverwijzen naar Jeugdzorg, maar dit kan ook financiële gevolgen hebben voor de gemeente.

- Excessieve winsten en beloningen voor zorgaanbieders moeten worden voorkomen en tegengegaan. Dit doen we door vast te gaan stellen hoeveel marge een zorgverlener mag verdienen;
- De gemeente is een betrouwbare partner voor inwoners en zorgaanbieders. Daar hoort consequent, open en transparant beleid bij;
- Aanbesteden is voor D66 geen doel op zich, maar moet altijd functioneel zijn aan het beoogde resultaat;
- De gemeente werkt bij voorkeur met langdurige/meerjarige contracten. Aanbieders hebben zekerheid nodig om te kunnen innoveren/ transformeren.

Kansen en democratie

Kansen en democratie

Voor D66 begint vrijheid met de mogelijkheid je in vrijheid te ontwikkelen. Een mal past daar niet bij. Elk kind, elk mens is anders en elk individu heeft iets anders nodig om tot ontwikkeling te komen. De kansen om je talenten te ontdekken en te ontplooien zijn echter niet gelijk verdeeld. Dat vraagt om actie: de afkomst, het opleidingsniveau of de sociaaleconomische positie van je ouders mogen niet bepalen hoeveel mogelijkheden je krijgt in je leven. Iedereen moet de kans krijgen mee te kunnen doen. Wanneer elke inwoner de eigen talenten kan ontwikkelen dragen zij ook positief bij aan de Zwolse samenleving.

Waar je wieg heeft gestaan is nu, veel meer dan tien jaar geleden het geval was, bepalend voor je kansen. De problemen beginnen op jonge leeftijd. Scholen in moeilijke wijken hebben het meeste last van het lerarentekort. Veel leerlingen hebben taalachterstanden, zitten in grote klassen of hebben last van concentratieverlies door problemen thuis. De ongelijkheid gaat door na de schoolbel, want wie geen toegang heeft tot boeken, musea en sport heeft minder kansen op ontwikkeling. Dat patroon zet door op de middelbare school en dat is funest voor kinderen. Ook na de schooltijd wachten hordes, want veel Zwollenaren worden gediscrimineerd bij hun sollicitatie, waarvan een fors deel op basis van afkomst.

In Zwolle leven we met bijna 130.000 mensen met elkaar. Dat vraagt een open houding van het bestuur naar de wensen en behoeften van onze inwoners. Juist om die reden wil D66 de democratische besluitvorming dichter bij de inwoners brengen. De overheid hoort naast de inwoners te staan, niet tegenover hen. We willen dan ook goede gemeentelijke dienstverlening, open en transparante verantwoording en begrijpelijke communicatie.

Onderwijs

Wij zien onderwijs als de basis voor groei en ontwikkeling en als een zeer belangrijke plek om te werken aan kansengelijkheid. In het primair onderwijs kiest D66 daarom voor een 'rijke schooldag', met een goede aansluiting tussen kinderopvang en het primair onderwijs (basisscholen). We zetten in op samenwerking tussen voor- en vroegschoolse educatie, kinderopvang en het basisonderwijs. Bijvoorbeeld in de vorm van integrale kindcentra (IKC).

D66 is trots op het beroepsonderwijs dat wij in diverse mbo- en hbo-instellingen aanbieden in de stad. In onze sterk groeiende economische regio hebben we deze goed opgeleide professionals hard nodig in de toekomst. Een goede startpositie op de arbeidsmarkt én in de maatschappij begint met het behalen van een startkwalificatie: een afgeronde opleiding op minimaal mbo niveau 2. Een opleiding die een goede basis biedt in de persoonlijke ontwikkeling, werknemersvaardigheden en beroepsgerichte competenties. We blijven de samenwerking tussen de Zwolse onderwijsinstellingen (MBO en HBO) dan ook verder stimuleren, omdat de samenwerking leidt tot doorlopende leerroutes en daarmee tot goede door- en opstroommogelijkheden.

In de gehele onderwijskolom willen we de samenwerking tussen (passend) onderwijs en jeugdhulp verder verbeteren. Geen kind/jongere valt tussen wal en schip. Alle Zwolse leerlingen en studenten kunnen tijdens hun schooldag deelnemen aan sport en cultuur. Daarnaast is er aandacht voor een gezonde levensstijl en voor democratische waarden. De generieke vakken, zoals Nederlands, rekenen, Engels en burgerschap, blijven een belangrijke basis vormen in het onderwijs. Wij vinden het hebben van een open en verdraagzame houding ten opzichte van andere mensen essentieel. Zo leren we al jong dat een diverse samenleving ook inclusief is; het maakt niet uit dat iemand 'anders' is.

- We willen – naar voorbeeld van Groningen – gratis kinderopvang in wijken waar dat het meest bijdraagt aan gelijke kansen;
- D66 wil af van wachttijden voor toegang tot het speciaal onderwijs;
- De verbinding tussen onderwijs en de sociaal wijkteams willen we verder versterken;
- We streven naar een verlaging van het aantal laaggeletterden in Zwolle;
- We streven naar een verlaging van het aantal vroegtijdig schoolverlaters in Zwolle;
- We zetten in op het versterken van 21^e eeuwse vaardigheden (vaardigheden en competenties die leerlingen nodig hebben om succesvol deel te nemen in de maatschappij van de toekomst).

Kansen door werk en inkomen

Wij willen dat zoveel mogelijk mensen hun eigen leven in kunnen richten. Het hebben van werk en inkomen draagt daar in grote mate aan bij. Voor mensen die moeite hebben dit zelfstandig te doen bieden we extra ondersteuning. Mensen met

een uitkering krijgen meer persoonlijke begeleiding en we investeren in scholing, zodat mensen ook in de toekomst aan de slag kunnen blijven.

Als werken niet gaat, kijken we samen met naar wat er wel mogelijk is. Een leven lang leren is daarbij ons uitgangspunt. Of het nu gaat om betaalde arbeid, vrijwilligerswerk of (arbeidsmatige) dagbesteding. Er toe doen en mee kunnen doen aan de samenleving is van essentieel belang.

- We geven inwoners de kans om vanuit een uitkering (deeltijd) te werken en onderwijs te volgen;
- We versterken de menselijke maat binnen de Participatiewet door meer persoonlijke aandacht en maatwerk voor iedere inwoner;
- Door middel van een persoonlijke ontwikkelplan willen we het aantal langdurige uitkeringsgerechtigden verminderen;
- We werken aan de realisatie van basis banen: volwaardige vaste banen met impact op de maatschappij voor mensen voor mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt;
- We willen kijken naar nieuwe initiatieven die de overgang tussen dagbesteding en werk kunnen versoepelen/ontwikkelen;
- Net als de gemeente Rotterdam willen we een pilot bonus werken naast bijstand. Hiermee kunnen mensen extra geld verdienen naast hun uitkering.

Armoede en schulden

Geldgebrek is een bron van onzekerheid en stress. Schulden kunnen er ook voor zorgen dat mensen met genoeg inkomen toch niet rondkomen. D66 wil de onvrijheid die armoede en schulden veroorzaken bestrijden. De manier waarop we met schulden omgaan willen we baseren op het menswaardig en efficiënt helpen van mensen in financiële nood. Voorkomen is beter dan genezen. Samen met werkgevers, scholen en andere partijen in de stad werken we aan interventies om met vroegtijdig ingrijpen een negatieve spiraal te voorkomen.

Net als bij andere onderwerpen kijken we nadrukkelijk naar de samenhang tussen werkloosheid, schulden, gezondheid en de eventuele gezinssituatie. Daarbij besteden we in het bijzonder aandacht aan kinderen, zodat hun kansgelijkheid wordt vergroot. We hopen op die manier generatiearmoede te doorbreken.

- Vertrouwen in mensen is het uitgangspunt. We zetten in op preventie en voorkomen van schulden;
- Het aantal Zwollenaren dat in armoede leeft moet omlaag, met minimaal 10%;
- Zwolle wordt koploper als het gaat om het bestrijden van de gevolgen van armoede bij kinderen;
- Regelgeving die kosten veroorzaakt bij betalingsachterstanden door gemeentelijk handelen pakken we aan;
- We realiseren één loket voor armoede, schulden en ondersteuning. Dichtbij, in de wijk en op school;
- We willen dat armoede beter bespreekbaar is. Voorlichting en educatie op school zijn daar belangrijke instrumenten voor.

Democratische vernieuwing en inwonersparticipatie

Een sterke, moderne democratische rechtstaat is onmisbaar voor onze vrijheid. D66 is continu op zoek naar wat democratie eigenlijk voor ons betekent en hoe de toekomst van lokale democratie er uit ziet. De democratie ontwikkelt zich continue en moet zich wat ons betreft dan ook aanpassen aan de tijd. Een experiment met 'Deep Democracy' past daar wat ons betreft heel goed in. Dat benadrukt dat elke invalshoek ertoe doet bij een besluit. Omdat het gericht is op het oplossen van conflicten gaat het verder ('deep') dan de huidige werkwijze. Wij willen inwoners – nadrukkelijk kinderen en jongeren – inspireren om initiatief te nemen en mee te doen met experimenten over de lokale democratie.

D66 vindt dat de participatie van inwoners bij grote ontwikkelingen of strategische plannen die ingrijpen op de leefomgeving beter kan. Een goede participatie versterkt het vertrouwen in democratie én de (gemeentelijke) overheid. Het Platform Zwolse wijken heeft daar een mooie visie over opgesteld, de suggesties die zij doen omarmen we, zoals toewerken naar een vaste set van uitgangspunten die ervoor zorgen dat Zwollenaren meer zeggenschap krijgen over hun directe leefomgeving. Inwoners moeten vooraf weten wat hun invloed is en wat er met hun inbreng gebeurt, dat vraagt om goede begeleiding vanuit de gemeente.

- We gaan experimenteren met nieuwe manieren van democratische besluitvorming;

- We willen de tegenstelling tussen coalitie en oppositie verkleinen en bij besluiten meer kijken naar de gemeenteraad als geheel;
- We willen aan de slag met de 'doe-democratie', waarbij de gemeente actief vertrouwen en ruimte biedt aan maatschappelijke initiatieven in het publieke domein; doe-democratie is een vorm van meebeslissen door simpelweg te doen;
- We willen dat de gemeenteraad vaker bij de start van beleidsvorming is betrokken, dat versterkt de haar kaderstellende rol;
- De raad vergadert vaker buiten het gemeentehuis, zo brengen we de politiek letterlijk dichterbij inwoners. Geschikte locaties vinden we bij voorkeur vanuit de samenleving;
- Het 'right to challenge', waarbij bewoners taken van gemeenten kunnen overnemen kan beter opgepakt worden. We willen daarom aan de slag met het omgekeerde right to challenge zoals dat in Groningen als pilot is gestart;
- Er komt een burgerpanel /forum dat experimenteert met een burgerbegroting;
- We richten een kinderraad op en kiezen een kinderburgemeester;
- We zetten in op begrijpelijke communicatie als de standaard. De komende raadsperiode maakt het 'versimpelteam' zichzelf overbodig.

Samenwerking in regio, land en Europa

Zwolle ligt in het centrum van een belangrijke economische regio, dus de samenwerking tussen omliggende gemeenten is van groot belang. D66 vindt dat Zwolle de blik naar buiten moet richten en volop de mogelijkheden van regionale, provinciale, nationale en Europese samenwerking moet zoeken. Waar het de grote opgaven van dit moment betreft moet dat in ieder geval gebeuren; we denken aan de energietransitie, circulaire economie, migratie en integratie en regionale economische ontwikkeling. Voor nodige financiën richten we ons op Europese fondsen voor regionale ontwikkeling.

Zwolle gaat handelen volgens de in 2015 door de Verenigde Naties (VN) aangenomen agenda 2030 voor duurzame ontwikkeling. We investeren lokaal én regionaal in het uitdragen van de sustainable development goals (SDG's); 17 doelen die wereldwijd als kompas dienen voor uitdagingen op het gebied van armoede, onderwijs en klimaat.

We willen dat de besluitvorming in de gemeenschappelijke regelingen (formele afspraken over regionale samenwerking) goed door de gemeenteraden van de regiogemeenten kan worden gecontroleerd. We willen de transparantie hiervan bevorderen.

- We willen (naar voorbeeld van Amsterdam) aansluiten bij het donutmodel. Hiervoor ontwikkelen we kengetallen voor de stad Zwolle die daarbij horen;
- We werken sterk samen op het gebied van asielzoekers en nieuwkomers;
- We bevorderen duurzame handel en distributie;
- We organiseren jaarlijks een Europa week tussen 5 mei en 9 mei (dag van Europa);
- De gemeente laat met een factsheet zien welke Europese gelden Zwolle heeft ontvangen;
- In het jaarverslag van de gemeente komt een hoofdstuk over internationale en regionale samenwerking.

Bruisende,
ondernemende
stad

Bruisende, ondernemende stad

Zwolle is een bruisende stad. Een actieve sportstad, een gezellige studentenstad en een ondernemende stad met een innovatief midden- en kleinbedrijf (MKB). De stad heeft veel horeca, festivals, culturele initiatieven en evenementen. Niet voor niets weten steeds meer mensen onze stad te vinden; Zwolle is 'hot'. Een fijne plek om te wonen, te studeren, te ondernemen en te beleven. D66 wil dat iedereen hiervan kan blijven genieten en dat kunstenaars, sporters, studenten en ondernemers de ruimte krijgen om plannen waar te maken.

We zien alleen dat veel (creatief) talent onze stad verlaat. D66 vindt dat de gemeente Zwolle talent beter moet faciliteren. Zo weten we ze aan te trekken én kunnen we ze in de stad houden. Zij zijn de toekomst van onze stad. Daarvoor willen we goede regelingen, open beleid en voldoende fysieke plekken om te kunnen bruisen.

Een levendige stad gaat over de hele stad. Dus naast de vele activiteiten in de binnenstad moeten culturele broedplaatsen, activiteiten, horeca, sportvoorzieningen en werkplekken in elke wijk te vinden zijn. Door goede spreiding van voorzieningen over de wijk en door inwoners te betrekken bij het bepalen van het aanbod in de buurt zorgen we ervoor dat de eigenheid van iedere wijk optimaal tot zijn recht komt. Dit komt ten goede van de leefbaarheid.

Voorzieningen

D66 wil dat iedere Zwollenaar gebruik kan maken van de voorzieningen van de stad. Van toegang tot de bibliotheek en internet, tot het bezoeken van festivals en evenementen. (Culturele) festivals en evenementen verrijken je leven. Wat dat betreft is de basis op orde, tijd om de voorzieningen naar een volgend niveau te ontwikkelen, passend bij de stad die in ontwikkeling is.

D66 wil voldoende aanbod van bibliotheken door de gehele gemeente. Een bibliotheek stimuleert geletterdheid en (digitale) vaardigheden op het gebied van taal en lezen. Om de faciliteiten optimaal te gebruiken willen we verruiming van de openingstijden, inclusief openstelling op zondag. Het budget voor bibliotheken moet meegroeien met het aantal inwoners en gerelateerd zijn aan de activiteiten die worden georganiseerd.

- We willen een nieuw mediacentrum in de binnenstad of in de Spoorzone omdat de Stadkamer aan de Zeven Alleetjes regelmatig mensen die willen werken of studeren geen plek meer kan bieden;
- Organisatoren van vernieuwende en duurzame concepten krijgen de ruimte om hun idee uit te testen. We zetten een vergelijkende toets in om ze ten opzichte van bestaande partijen een kans te geven;
- Festivals en evenementen moeten verduurzamen. Innovaties op dat gebied willen we zoveel mogelijk ruimte geven en goed gedrag wordt 'beloond'. Bijvoorbeeld door meerjarige vergunningen uit te geven;
- We stimuleren innovatie in de geluidstechniek bij organisatoren zodat festivals en evenementen voor zowel bezoekers als omwonenden aangenaam zijn;
- Het beperken van overlast voor de natuur wordt een verantwoordelijkheid van organisatoren.

Kunst en cultuur

Zwolle kent een divers aanbod als het gaat om kunst en cultuur. Hedon, De Fundatie, de Stadkamer, de Zwolse Theaters en het Fraterhuis vormen een belangrijk fundament. Naast deze grotere instellingen ziet D66 dat Zwolle toe is aan een volgende stap. Met de groei van de stad moeten de culturele voorzieningen meegroeien. Daar willen we in investeren.

Er moeten meer betaalbare ateliers en werkruimtes komen. Ook 'makerspaces' vinden we een belangrijke toevoeging, daar komen creatieve makers samen om te hacken, innoveren, inspireren of kennis te delen. Samenwerking en kennisoverdracht tussen ervaren professionals en jonge talenten willen we stimuleren. Daarom gaan gesubsidieerde instellingen standaard samenwerken met jonge makers.

Net als andere voorzieningen willen we een spreiding van deze voorzieningen over de stad. Leegstaande panden of ruimtes worden zoveel mogelijk benut voor culturele pop-up functies.

- Investeren in kunst en cultuursector is heel hard nodig. Door de heftige impact van corona en de bezuinigingen vanuit Den Haag hebben vele instellingen hun werk lange tijd moeten doen met zeer beperkte middelen;

- Investeren is nodig om te zorgen dat Zwolle een goed aanbod kunst en cultuur blijft houden;
- Cultuureducatie op scholen moet worden verbreed. Kunstenaars en (kleinere) initiatieven kunnen ingezet worden om scholen hierbij te helpen;
- We willen een grote culturele voorziening in de Spoorzone realiseren;
- Subsidies voor kunstinstellingen groeien jaarlijks mee met de ontwikkeling van lonen en prijzen;
- We onderzoeken de mogelijkheid van een stadscurator, om het toeristisch profiel van de stad te versterken en culturele programma's voor bezoekers aan onze stad samen te stellen;
- Zwolle mag zichzelf (inter)nationaal op de kaart zetten door mee te dingen naar de titel culturele hoofdstad van het jaar 2033;
- We willen een onderzoek naar het aanbod van muziekonderwijs in Zwolle om te kijken waar we kunnen verbreden en professionaliseren op de diverse muzieksoorten;
- Als een gesubsidieerde muziekschool hier een grote bijdrage in kan leveren, willen we die optie serieus verkennen.

Studentenleven

Zwolle wordt steeds meer een studentenstad, met hoogstaand middelbaar- en hoger beroepsonderwijs (MBO en HBO) voor een brede doelgroep. Voor studenten is er ook genoeg te doen in de stad, bijvoorbeeld bij de verschillende studentenverenigingen. D66 wil zich blijven inzetten voor een levendige studentenstad. Een stad waar elke student een kamer én een studieplek kan vinden en waar je je gestimuleerd voelt je talenten te ontplooiën.

- We zorgen voor voldoende betaalbare studentenhuysvesting, transformatie van leegstaande panden is een optie;
- Er komt extra aandacht voor veiligheid in studentenhuizen. De gemeente gaat strenger controleren en handhaven;
- In de binnenstad en/of de spoorzone willen we extra studieplekken in een nieuw mediacentrum. Het mediacentrum moet toegankelijk zijn voor alle studenten;
- We zetten in op goed bereikbare onderwijsinstellingen, bij voorkeur met de fiets;
- D66 wil dat studenten zoveel mogelijk de fiets gebruiken als vervoermiddel. Daarom bieden we de mogelijkheid tegen onkostenvergoeding een door de AFAC (algemene fiets afhandel centrale) verwijderde fiets te kopen;
- We versterken de samenwerking tussen MBO, HBO en de regionale arbeidsmarkt zodat studenten ook bij een veranderende maatschappij voldoende kansen hebben op een stage- of werkplek;
- We onderzoeken de mogelijkheden van samenwerking tussen Zwolse HBO instellingen met een universiteit. Zo worden doorlopende leerlijnen gestimuleerd blijft kennis in de regio.

Sport en bewegen

Voldoende bewegen en sporten is belangrijk voor gezonde en vitale inwoners. Dat geldt voor jong en oud, arm of rijk en mensen met of zonder beperking; we willen dat dit voor iedereen mogelijk en toegankelijk is. Of dat nu bij een sportvereniging is of dat het gaat over regelmatig wandelen, hardlopen of oefeningen doen in het park. Ze zijn allemaal goed voor lichaam en geest. D66 wil daarom dat de buitenomgeving je stimuleert om actief te zijn.

We richten de openbare ruimte zo in dat er voldoende mogelijkheden zijn om op een veilige manier zelfstandig of onder begeleiding te sporten. Bij de herinrichting of ontwikkeling van wijken wordt rekening gehouden met 'sportieve rondjes' van de inwoners. Om te zorgen dat er te ontwikkelen gebieden voldoende aanbod ontstaat komt er een duidelijke norm voor het aantal sportfaciliteiten.

- Inwoners worden betrokken bij het faciliteren van sport in de openbare ruimte van hun wijk. Dat kan variëren van bepaalde routes, tot fitnesstoestellen en zelfs gezamenlijke sportvelden;
- D66 zet in op een leven lang bewegen. We vragen specifieke aandacht voor seniorenport. Niet alleen zorgt bewegen voor een fit lichaam, het zorgt er ook voor dat het aantal ongelukken daalt én het helpt eenzaamheid tegen te gaan;
- Sporten bij verenigingen voor mensen met een beperking moet eenvoudiger, de gemeente ondersteunt en faciliteert dit;
- Topsport blijft in Zwolle goed gefaciliteerd. Topsport en sportevenementen hebben een sterke regionale binding en zijn een belangrijke aanjager van recreatief sporten;

- We willen duurzame, toekomstbestendige sportaccommodaties in Zwolle. Er moet verder worden ingezet op multifunctionaliteit en flexibiliteit om aan te sluiten op de brede behoefte van inwoners.

Start-ups, scale-ups en maatschappelijk ondernemen

Zwolle is een economisch sterke regio en staat bekend om het goede vestigingsklimaat voor grote bedrijven, startups en scale-ups. We hebben mede daardoor een bloeiend en innovatief MKB. Om dit voor de toekomst te behouden willen we het start-up klimaat verduurzamen. Daarmee zijn we ook aantrekkelijk voor (internationale) startups en scale-ups en zijn we in Nederland een satelliet zijn voor innovatieve en duurzame ondernemers.

De transitie naar een duurzame samenleving is een enorme kans die veel nieuwe banen kan opleveren. D66 wil innovatie actief stimuleren in Zwolle. Voor ambitieuze bedrijven die economisch succes én meerwaarde voor de samenleving nastreven, bieden we een zo goed mogelijk vestigingsklimaat.

- We stimuleren ondernemers de verbinding te zoeken met onderwijsinstellingen, zodat jongeren worden opgeleid voor de toekomst en mee kunnen profiteren van de nieuwe economie;
- D66 wil een sterker inkoop- en aanbestedingsbeleid dat maatschappelijk ondernemerschap stimuleert;
- We willen blijven investeren in de topwerklocaties waar onderwijs, bedrijfsleven en overheid zijn verbonden. Eventuele belemmeringen door verouderde regelgeving of te hoge lasten wil D66 wegnemen.

Vrijheid en bescherming

Vrijheid en bescherming

Zwolle is een tolerante, diverse stad, met als uitgangspunt dat iedereen in gelijke gevallen gelijk behandeld wordt. Voor D66 is dat de basisvoorwaarde om echt vrij te kunnen zijn. We streven er naar een stad te zijn waar iedereen de kans krijgt het leven in te vullen zoals hij of zij dat wil. Een stad waar je jezelf kunt zijn, waar je vrij kunt zijn.

Helaas krijgen ook inwoners van Zwolle te maken met discriminatie, racisme of onderdrukking, dat vinden we niet acceptabel. De kansen van mensen mogen niet negatief beïnvloed worden door geslacht, kleur, ras, leeftijd, seksuele geaardheid, geloof of het hebben van een beperking.

Integratie kan wat ons betreft worden verbeterd en is essentieel voor zowel de mensen zelf als voor de samenleving als geheel. We zien dit als een wederkerigheid. Nieuwkomers horen erbij vanaf dag 1, maar daarvoor verwachten we eigen verantwoordelijkheid. Wij bieden de mogelijkheid om talenten te ontplooiën.

Aan de andere kant is er geen vrijheid zonder veiligheid, democratie of recht. Om vrij te kunnen leven, is veiligheid een belangrijke voorwaarde. Mensen kunnen niet in vrijheid keuzes maken zolang zij zich niet veilig voelen. De gemeente heeft een rol in het beschermen van onze democratische rechtsstaat, als fundament van de vrijheid van ons allemaal; tegen geweld, georganiseerde criminaliteit en andere vormen van ondermijning. We trekken dan ook een grens wanneer iemands vrijheid wordt bedreigd.

Positieve veiligheid

Veiligheid kent verschillende invalshoeken, de cijfers laten zien dat de criminaliteit in Zwolle al jaren daalt. Tegelijkertijd zegt dat niet altijd iets over het veiligheidsgevoel van onze inwoners. Veiligheid kent dus twee gezichten. D66 zet in op de positieve betekenis van veiligheid. Vanuit preventie en resocialisatie. Toezicht, controle en handhaving moeten er ook zijn, maar het versterken van een positief veiligheidsgevoel gaat uit van zaken als zorg, vertrouwen en geborgenheid. Kort gezegd: we zetten in op preventie waar het kan, repressie waar het moet. Als moet worden opgetreden dan wil D66 dat de inzet proportioneel (in verhouding) is en subsidiair wordt afgewogen. Dus als het echt niet anders kan. Dat betekent ook dat alternatieven worden bekeken en de escalatieladder van inzet zoveel mogelijk wordt opgevolgd.

De Zwolse visie op veiligheid heeft voor D66 aandacht voor veiligheid in deze brede betekenis. Dat houdt in dat zowel wijkagenten, jeugd(wijk)agenten, buitengewoon opsporingsambtenaren (BOA's) en buurtwerkers gezamenlijk onmisbaar zijn als basis voor een veilige stad. We stimuleren de samenwerking tussen politie, sociale instanties en gemeente op het gebied van leefbaarheid. Ook het verenigingsleven speelt hier een belangrijke rol.

- We stellen ons tot doel om bewoners zich de komende jaren veiliger te laten voelen in hun eigen buurt. We meten dit actief aan de hand van de buurt-voor-buurt onderzoeken;
- De gemeente ondersteunt en faciliteert ontmoetingsprojecten als 'Koffie met een Cop';
- De veiligheidsvisie wordt jaarlijks met de gemeenteraad besproken, bijgestuurd en fijngeslepen. Alleen zo kunnen we dit vanuit de haarvaten van de samenleving waarborgen;
- De politie is zichtbaar en benaderbaar. Een grote hoeveelheid geweldsmiddelen werkt laagdrempeligheid en benaderbaarheid tegen en draagt niet per se bij aan een veiliger stad;
- D66 wil geen uitbreiding van geweldsmiddelen voor BOA's, het geweldsmonopolie hoort en blijft bij de politie. BOA's krijgen wel een noodknop met rechtstreeks toegang tot de meldkamer van de politie, zodat snel opgeschaald kan worden.

Ondermijning, criminaliteit en radicalisering

Ondermijnende criminaliteit en een vermenging van de onderwereld met de bovenwereld is een groeiend probleem en werkt ontwrichtend voor de samenleving. Criminaliteit en radicaliserende mensen doen dat overigens ook. D66 wil de zichtbare- en minder zichtbare netwerken van de stad zoveel mogelijk op basis van preventie en resocialisatie bestrijden, waarbij vanzelfsprekend geldt dat straffen de maat is voor hen die moedwillig kiezen voor de criminaliteit.

Voor sommige jongeren is criminaliteit een aantrekkelijk alternatief, vaak als gevolg van jeugdproblemen. Voor hen willen we betere opvang en begeleiding, al dan niet vanuit detentie.

De laatste jaren houdt Zwolle zich vanuit bestuursrechtelijke taken meer met criminaliteitsbestrijding bezig. Dat wil D66 afremmen. Het bestuursrecht waar een rechtelijke toets vooraf ontbreekt, mag slechts worden ingezet waar dat absoluut noodzakelijk is voor de openbare orde en veiligheid en man niet als alternatief gelden voor het strafrecht. Wij zien opsporing en criminaliteitsbestrijding primair als taak van politie en OM.

- D66 investeert in de preventieve werking van (ambulant) jongerenwerk en de samenwerking tussen het jongerenwerk en onderwijs;
- We investeren ook in vroegtijdige signalering van probleem- risicogedrag van jongeren. Preventieprogramma's die kunnen voorkomen dat jongeren in uitzichtloze situaties of jeugdcriminaliteit terecht komen grijpen we met beiden handen aan;
- D66 ziet een goede aanpak van radicalisering gelegen in samenwerking op lokaal niveau, tussen gemeente en jongerenwerkers, wijkagenten of hulpverleners;
- Daarnaast hanteren we de aanpak om inwoners via buurtapps en campagnes te informeren welke signalen wijzen op criminele activiteiten. Dat vergroot de bewustwording en oplettendheid.

Inclusiviteit

Op basis van artikel 1 van de grondwet wordt gegarandeerd dat iedereen in Nederland het recht heeft op gelijke behandeling. Helaas is de praktijk, ook in Zwolle soms weerbarstig. Soms onbewust, soms bewust. Racisme en bewuste discriminatie vraagt om harde straffen. Onbewuste discriminatie vraagt om bewustwording, dialoog en zelfreflectie. Voor ons is één ding zeker: in Zwolle is geen plek voor racisme en discriminatie. In Zwolle is plek voor iedereen en is iedereen gelijk. Zwolle is een inclusieve stad.

- De gemeente heeft een primaire verantwoordelijkheid om racisme en discriminatie tegen te gaan. Met partners werkt de gemeente ook actief aan het bestrijden ervan;
- We zullen ons blijven inzetten voor de gelijke rechten van LHBTI+ personen in Zwolle. Een jaarlijkse Pride of vergelijkbaar evenement hoort daar wat ons betreft bij;
- We bevorderen diversiteit op de Zwolse scholen (zowel in primair als in voortgezet onderwijs);
- De gemeente Zwolle organiseert doorlopend campagnes om de impact van discriminerend gedrag aan de orde te stellen;
- Met behulp van preventieprogramma's en voorlichting richten we ons specifiek tegen homofobie;
- Binnen de jeugdhulp, de opvang van dak- en thuislozen en bij nieuwkomers willen we meer aandacht voor LHBTI+ personen;
- D66 verwelkomt een snelle ontwikkeling naar een Sinterklaasfeest voor iedereen. De gemeente Zwolle werkt alleen nog mee aan een modern Sinterklaasfeest;
- Zwolle blijft een Shelter city. We verwelkomen mensenrechtenverdedigers uit andere delen van de wereld waar het respecteren van mensenrechten niet vanzelfsprekend is;
- De gemeente Zwolle werkt niet samen met bedrijven en dienstverleners die discrimineren;
- Met de Zwolse onderwijsinstellingen werken we aan eerlijke stagebeleid. Om misstanden als stagediscriminatie beter te kunnen volgen voegen we dit specifiek toe aan het bestaande meldpunt discriminatie;
- We hebben oog voor emancipatie en de positie van de vrouw;
- We willen ook strengere controle en handhaving op zwangerschapsdiscriminatie;
- D66 onderschrijft het modern familierecht bij scheidingen.

Middelengebruik

Mensen gebruiken drugs. Daar kun je je ogen voor sluiten, maar het gebeurt. Door verschillen in cultuur- en referentiekaders wordt alleen anders aangekeken tegen softdrugs, dan tegen alcohol of tabak. Door softdrugs illegaal te verklaren wordt productie, verkoop en gebruik gecriminaliseerd. Met die wetenschap schiet het huidige drugsbeleid tekort. Méér bestrijding, méér drugswetten, méér repressie en méér stoere taal gaan het verschil niet maken.

Drugsgelateerde criminaliteit zoals productie en handel moeten we bestrijden, maar stap één is een realistisch drugsbeleid met een gereguleerde markt waar dat kan. Voorlichting, preventie en testbeleid van drugs is voorwaardelijk. Weloverwogen drugs gebruiken kan wanneer die keuze in vrijheid wordt gemaakt en gebeurt op basis van goede informatie en zonder verslaving of vooroordeel. D66 wil de gezondheidsrisico's van drugs minimaliseren en de veiligheid van de samenleving voorop stellen.

- We willen actief voorlichting geven over de gezondheidsrisico's van drugsgebruik;
- D66 wil coffeeshops uit de illegale sfeer door de teelt van wiet te legaliseren en reguleren. Op die manier halen we de productie en handel van wiet uit handen van criminele organisaties;
- We willen dat de handelsvoorraad van coffeeshops wordt verruimd. De gemeente staat hiervoor in nauw contact met de uitbaters en geeft ondernemers de ruimte voor een gezonde bedrijfsvoering;
- Het damoclesbeleid moet regelmatig worden geëvalueerd, om te voorkomen dat individueel gebruik kan worden gezien als crimineel gedrag. De onnodige inzet van bestuursmaatregelen worden hiermee voorkomen.

Digitale transformatie

Digitalisering zal meer dan ooit onze samenleving gaan bepalen. Digitalisering kan ons meer vrijheid bieden in hoe we leven en werken en speelt een belangrijke rol in vraagstukken als klimaatverandering en betaalbare zorg. Vanuit dit oogpunt ziet D66 kansen voor Zwolle als Smart City. Vanzelfsprekend moet er ook aandacht zijn voor de schaduwkanten van digitalisering, zoals de uitdagingen op het gebied van privacy of de controledrift van autoriteiten.

D66 wil de positieve kansen van digitale middelen optimaal benutten en daarbij de menselijke maat behouden. De gemeente moet op een slimme manier gemeente digitale middelen ten gunste van haar inwoners inzetten. Daarbij hebben voor D66 privacy en transparantie hoge prioriteit in de afweging en pleiten we voor het aanstellen van een informatiecommissaris digitale veiligheid.

- D66 wil scherp toezicht op het gebruik van de algoritmes, zodat zoveel mogelijk voorkomen wordt dat groepen inwoners systematisch worden benadeeld;
- We zijn tegen de onnodige inzet van camera's;
- D66 Zwolle wil dat de data en informatie waar de gemeente en haar partners over beschikken zoveel mogelijk openbaar beschikbaar wordt gesteld. Deze data zijn publiek eigendom en andere partijen kunnen met behulp van deze informatie lokale besluitvorming onderbouwen en uitwerken. Een goed voorbeeld van een dergelijke aanpak is Barcelona met DECODE²;
- Bij het ontsluiten van informatie die bij de gemeente beschikbaar is bewaken we tot personen herleidbare gegevens via een verplichte privacy impact assessment en het privacy by design uitgangspunt. Ook digitale veiligheid krijgt een hoge prioriteit zodat kwetsbaarheid voor cybercriminaliteit geminimaliseerd wordt.

² DECODE staat voor: Decentralized Citizen Owned Data Ecosystem. Zie <https://decodeproject.eu/>

Brede welvaart als doel, gezonde gemeentefinanciën als basis

D66 staat voor gezonde transparante gemeentefinanciën. Niet alleen voor de korte termijn (komende gemeenteraadperiode), maar duurzaam voor langere tijd en los van de partijpolitieke kleuren van het Zwolse stadsbestuur. Veel ontwikkelingen hebben een lange periode nodig om door te zetten. We sturen daarbij op brede welvaart als doel. We willen af van groei die geen kwaliteit oplevert en die ten koste gaat van toekomstige welvaart. Dat vraagt om keuzes én gezonde stabiele gemeentefinanciën. Dat betekent dat Zwolle altijd over een sluitende meerjarenbegroting moet beschikken. Voor elk begrotingsjaar. Als dat door wispelturig Rijksbeleid niet lukt, dan is er via een plan duidelijk hoe de inkomsten en uitgaven in balans worden gebracht. De financiële verantwoording is helder en transparant en geeft ook inzicht in regionale en internationale uitgaven.

Meer dan voorgaande jaren moeten de gemeentefinanciën worden gebruikt om duurzame ontwikkelingsdoelen te versterken. Dat betekent dat gemeentelijke investeringen moeten leiden tot vergroening en inclusiviteit en dat toekomstige generaties ervan mee kunnen profiteren. Het spiegelbeeld is dat gemeentelijke investeringen niet langer vervuiling, uitsluiting en korte termijn denken bevorderen. Dit geldt ook in de voorwaarden voor het verstrekken van gemeentelijke subsidies en garantstellingen. Bij het opstellen van gemeentelijke beleidsplannen en uitvoeringsprogramma's moet standaard meer gestreefd worden naar het bereiken van genoemde maatschappelijk effecten. Die moeten ook zichtbaar worden gemaakt. 0

Zwols perspectief

Gemeentelijke financiën staan onder druk, maar Zwolle staat er financieel best goed voor. Vanaf 2023 is naar verwachting jaarlijks ongeveer € 4 miljoen structureel aanwezig en € 44-60 miljoen incidenteel (Perspectiefnota 2022). Dat betekent dat er financiële dekking is voor de plannen uit dit verkiezingsprogramma.

In de ambtelijke organisatie van Zwolle merken we dat de versterking van de beleidscapaciteit van de afgelopen jaren niet geleid heeft tot extra slagkracht. Er lijkt juist meer sprake van vertragingen door onder andere coördinatie- en afstemmingsproblemen. Daarom willen we een verschuiving van beleid naar uitvoering om van praten naar doen te gaan.

We kiezen dan ook voor een gemeentebegroting die structureel in evenwicht is en voldoende buffers kent om tegenvallers op te kunnen vangen. Daarnaast willen we extra aandacht geven aan de lange termijn investeringen die op ons afkomen en de daarbij behorende kapitaallasten. Te onderzoeken valt of we een (groter) beroep kunnen doen op de Europese Investeringsbank en de landelijke middelen van het nationale groeifonds.

De energietransitie zal voor de individuele inwoners van Zwolle consequenties hebben. We willen dat de gemeentelijke organisatie daar beleid voor ontwikkelt. Zo blijft de kostenstijging voor huishoudens in de hand worden huishoudens met lage inkomens niet verder onder druk gezet. Verder willen we blijvend investeren in onze digitale dienstverlening en de beveiliging daarvan.

Verantwoording

We hebben geprobeerd dit verkiezingsprogramma zo compact mogelijk te maken. Hiervoor is bewust gekozen, omdat naast vergezichten en visie ook de vertaling naar concrete maatregelen bij een goed programma hoort. Daarbij geeft het de fractie de ruimte om de komende raadsperiode zelf inhoud te geven aan de uitvoering van dit programma.

De verkiezingsprogramma-commissie heeft het afgelopen half jaar veel input van organisaties uit de stad ontvangen, op veel plekken input opgehaald en ontwerpteksten geschreven. Ook heeft de commissie zich intensief beziggehouden met de inhoudelijke keuzes. Als democratische partij is het voor ons erg belangrijk dat zoveel mogelijk leden worden betrokken bij een verkiezingsprogramma. En dat is gelukt: met individuele inbreng van leden en niet-leden, denk-mee-avonden, de G66 en diverse feedbackrondes op de teksten. In dit programma hebben zo'n 75 leden actief input geleverd. We hebben veel papers van organisaties ontvangen, maar hebben ons ook laten inspireren door visiestukken (van Tweede Kamerleden), het verkiezingsprogramma voor de tweede kamer verkiezingen 2021, de zorgvisie 'eenheid in verscheidenheid' van D66 en ons laatste lokale verkiezingsprogramma voor de gemeenteraadsverkiezingen in 2018.

De coronacrisis dwong ons veel vergaderingen virtueel te houden. Dat was niet makkelijk, maar het bracht ook nieuwe mogelijkheden om nog meer leden te bereiken. We zijn blij dat we met recht kunnen spreken van co-creatie.

We zijn dan ook erg trots op het eindresultaat en willen graag iedereen die actief heeft bijgedragen bedanken: alle inwoners en leden die bij de denk-mee-avonden zijn geweest en iedereen die met ons het programma meerdere malen hebben doorgeploegd.

D66 laat zich inspireren door het sociaal liberalisme. De uitgangspunten hiervoor zijn vastgelegd in vijf 'Richtingwijzers': 'Vertrouw op de eigen kracht van mensen', 'Beloon prestatie en deel de welvaart', 'Denk en handel internationaal', 'Streef naar een duurzame en harmonieuze samenleving' en 'Koester de grondrechten en gedeelde waarden'. Deze richtingwijzers zijn de basis van het politieke gedachtegoed van D66 en geven richting aan het denken en de ideevorming binnen de partij, maar hebben niet de status van dogmatische waarheden.